

RECENZJE – REVIEWS

Turyzm 2001, 11/2

Stanisław Liszewski

Katedra Geografii Miast i Turyzmu
Uniwersytet Łódzki
ul. Kopcińskiego 31
90-147 Łódź
tel./fax 0 48 42 635-45-51

**GEOGRAFIA HOTELARSTWA
ANDRZEJ KOWALCZYK
WYDAWNICTWO UNIwersYTETU
ŁÓDZKIEGO, ŁÓDŹ 2001
ss. 429**

**GEOGRAFIA HOTELARSTWA
[THE GEOGRAPHY OF THE HOTEL
INDUSTRY], ANDRZEJ KOWALCZYK
UNIVERSITY OF ŁÓDŹ PRESS,
ŁÓDŹ 2001, 429 pp.**

Nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego ukazał się pierwszy w Polsce i jeden z pierwszych w Europie podręcznik akademicki geografii hotelarstwa. Wyjątkowość tej publikacji polega na tym, że po raz pierwszy geografowie włączyli się nie tylko do badań nad hotelarstwem, ale uczynili również z tego przedmiot nauczania akademickiego.

Autor tego podręcznika, pragnąc uzasadnić wprowadzenie wiedzy o hotelarstwie do studiów geograficznych, definiuje geografii hotelarstwa jako odrębną subdyscyplinę geografii społeczno-ekonomicznej, „która zajmuje się analizowaniem prawidłowości w rozmieszczeniu usług i obiektów hotelarskich (w różnych skalach przestrzennych), ze szczególnym uwzględnieniem społeczno-gospodarczych i przyrodniczych czynników ich lokalizacji, jak również badaniem wpływu usług i obiektów hotelarskich na zmiany w środowisku geograficznym”.

A. Kowalczyk przedstawiając zacytowaną tu definicję geografii hotelarstwa sam ma wątpliwości, gdzie umiejscowić te nowe zainteresowania geografów w systematyce nauk geograficznych (pisze o tym w podsumowaniu). Moim zdaniem, o ile dość powszechnie przyjmuje się już dziś w środowisku geografów fakt istnienia geografii turystyki jako odrębnej subdyscypliny geografii społeczno-ekonomicznej, to trudno jednoznacznie

The University of Łódź Press has issued the first Polish textbook for students of the geography of the hotel industry. It is one of the first such publications in Europe and unique as for the first time geographers have not only studied the hotel industry but also made it an academic subject.

In order to justify the introduction of the hotel industry into geographical studies the author defines it as a separate subdiscipline of socio-economic geography “which deals with the analysis of the regularities in the distribution of hotel services and hotels (at various spatial scales), with a particular consideration of the socio-economic and natural factors of their location. It also deals with the study of the effect that hotels and hotel services exert on the geographical environment.”

In presenting this definition Andrzej Kowalczyk hesitates exactly where to place the new subject within geography (he refers to this problem in the conclusions). In my opinion, however if it is common among geographers to accept the geography of tourism as a separate subdiscipline of socio-economic geography, the geography of the hotel industry can

nadawać tę samą rangę geografii hotelarstwa. Hotele czy inne obiekty noclegowe stanowią bowiem bardzo ważny element zagospodarowania turystycznego, a także miejsca koncentracji ruchu turystycznego, zaś oba te elementy są przedmiotem szczegółowych badań właśnie geografii turystyki. Wydaje się, że geografia hotelarstwa, która najogólniej rzecz ujmując bada usługi hotelarskie w ujęciu przestrzennym, jest częścią szerszej pojmowanej geografii turystyki.

Podręcznik geografii hotelarstwa podzielony został na osiem różnej objętości rozdziałów, w których zamknięta została cała problematyka hotelarstwa będąca obecnie przedmiotem zainteresowania nauk geograficznych.

Pewne zastrzeżenia budzi układ pracy, a zwłaszcza kolejność zamieszczonych rozdziałów. Bardziej logiczne wydaje się, aby po części pierwszej, mającej charakter teoretyczny, zamieścić rozdział poświęcony historii hotelarstwa (w książce rozdział 3), a po rozdziale poświęconym klasyfikacji hoteli (rozdział 4) umieścić część, w której autor prezentuje czynniki lokalizacji obiektów hotelowych (rozdział 6).

Proponowane przesunięcia kolejności rozdziałów nie mają wpływu na zawartość merytoryczną podręcznika.

Rozdział 1, zatytułowany „Definicje usług hotelarskich, hotelu i pojęć pokrewnych. Funkcje hotelu” zawiera podstawową wiedzę pojęciową związaną z problematyką prezentowaną w podręczniku. Autor podaje tu definicje różnych obiektów noclegowych (hotel, motel, pensjonat, schronisko i inne), porównując ich zakres pojęciowy w ujęciu różnych autorów i wydawnictw metodologicznych.

Drugi z rozdziałów omawia koncepcje rozwoju i lokalizacji usług hotelarskich. Jest to bardzo interesująca i twórcza część pracy, bowiem autor prezentuje w niej podstawy teoretyczne różnych koncepcji rozwoju i rozmieszczenia działalności turystycznej, w tym również usług hotelarskich. A. Kowalczyk omawia tu m.in. koncepcje peryferii, cyklu rozwoju miejscowości turystycznej, przestrzeni turystycznej, urbanizacji turystycznej, bazy ekonomicznej i funkcji turystycznych oraz dzielnicy aktywności turystycznej i miejsca rozrywkowo-handlowego. Prezentując podstawy teoretyczne lokalizacji usług hotelarskich omawia koncepcje: cyklu rozwoju rynku hotelarskiego, globalizacji sektora hotelarskiego i lokalizacji usług hotelarskich. Wydaje się, że część teoretyczna wyjaśniająca podstawy lokalizacji obiektów noclegowych

hardly be treated the same way. Hotels or other accommodation outlets are an important element of tourist infrastructure and tourist areas studied in the geography of tourism, thus the geography of the hotel industry, which examines hotel services spatially, must be part of it.

The textbook is divided into eight chapters of varying length, covering all the problems of the hotel industry from a geographical perspective. There may be some doubts about the general layout of the book, especially the order of the chapters. It would seem more logical to follow the first, theoretical, part with a chapter devoted to the history of hotel industry (Chapter 3 in the book), and the chapter about hotel classification (Chapter 4) with a part presenting the factors of hotel location (Chapter 6). The suggested changes in the ordering of the chapters do not affect their contents or the value of the book.

Chapter 1 entitled “Definitions of hotel services, hotel and related notions, and the functions of hotels”, includes the basic concepts presented in the book. The author gives the definitions of various types of accommodation (hotel, motel, guesthouse, tourist shelter, etc), comparing them to the definitions offered by other authors and in methodological publications.

Chapter 2 discusses the concept of the development and location of hotel services. It is a very interesting and creative part of the book, as the author presents the theories lying behind various concepts in the development and distribution of tourism, including hotel services. Andrzej Kowalczyk discusses the concepts of peripheries, the tourist place development cycle, tourist space, tourist urbanisation, the economic base and tourist functions, as well as of a “tourist-activity” district and “entertainment-commercial” space. By presenting the theory behind the location of hotel services, he discusses the concepts of the hotel market development cycle, the globalisation of the hotel sector and the location of hotel services. It seems, however, that the

nie wyczerpuje całej problematyki i zasługuje w kolejnych wydaniach tego podręcznika na pogłębienie.

Rozdział trzeci w sposób raczej sygnałny prezentuje historię hotelarstwa na świecie i w Polsce. Mam świadomość, że wyczerpujące przedstawienie rozwoju hotelarstwa jest w tak szeroko zakrojonym podręczniku praktycznie niemożliwe, dlatego uważam, iż dobrze się stało, że autor zatytułował ten rozdział jako zarys historii. Jeszcze lepiej gdyby zaznaczył, że jest to tylko krótki zarys historii hotelarstwa.

Charakter porządkujący obiekty hotelowe ma rozdział czwarty pracy pod tytułem „Klasyfikacja hoteli”. Autor omówił tu tezy klasyfikacji hoteli wg: ich przeznaczenia, wielkości oraz standardu oferowanych usług. Jest to potrzebna geografowi wiedza ułatwiająca prawidłowe rozróżnianie obiektów hotelowych.

Połowę objętości całej pracy (nieco ponad 200 stron) zajmują dwa rozdziały poświęcone łańcuchom i sieciom hotelowym. Są to rozdziały piąty („Łańcuchy i sieci hotelowe”) oraz siódmy („Polityka lokalizacyjna łańcuchów i sieci hotelowych”).

Problematyka sieci i łańcuchów hotelowych w polskiej literaturze dotyczącej hotelarstwa występuje dotychczas szczątkowo, co było związane z faktem, iż do niedawna kraj nasz, z różnych powodów, nie był terenem działalności tak zorganizowanego hotelarstwa, zwłaszcza międzynarodowego. Zamieszczone w pracy rozdziały poświęcone temu zagadnieniu mają w literaturze geograficznej charakter pionierski. Autor definiuje w nich pojęcie łańcucha i sieci hotelowej, a następnie prezentuje rozwój największych łańcuchów i sieci hotelowych na świecie. Lwią część rozdziału piątego zajmują typologie łańcuchów i sieci opracowane ze względu na różne kryteria. Dla odmiany, rozdział siódmy zawiera konkretne przykłady polityki lokalizacyjnej wybranych łańcuchów i sieci hotelowych. Autor prezentuje w tej części pracy 15 przykładów lokalizacji międzynarodowych łańcuchów i sieci hotelowych.

Bardzo geograficzne treści zawiera rozdział szósty, zatytułowany „Czynniki lokalizacji obiektów hotelowych”. Autor omawia tu zasady lokalizacji hoteli na obszarach turystycznych oraz na obszarach miejskich, zwracając uwagę na rolę różnych czynników, charakterystycznych dla tych środowisk, dla lokalizacji obiektów hotelowych.

W drugiej części tego rozdziału zaprezentowane zostały zasady planowania obszarów koncentra-

theoretical part explaining the location of accommodation does not cover all the problems and this deserves more attention in future editions.

Chapter 3 rather briefly presents the history of hotel industry worldwide and in Poland. I am aware that it is virtually impossible to present a comprehensive study of the development of hotel industry in a textbook which is to cover so many areas. Therefore I believe it was appropriate for the author to refer to this part of the book as a “historical outline”. It would have been even better if he had called it a “short historical outline”. Chapter 4, entitled “Hotel classification”, categorises hotels according to their purpose, size and service standard. It is knowledge a geographer needs to differentiate between hotels.

Half the book (over 200 pages) is devoted to hotel chains and networks: Chapter 5 – “Hotel chains and networks” and Chapter 7 – “The location policy of hotel chains and networks”. The problems of hotel chain networks have rarely been discussed in Polish literature on the hotel industry due to the fact that until recently, for various reasons, Poland had not been an area with a highly organised hotel industry, especially an international one. The chapters discussing this problem are a novelty in the geographical literature. The author defines the notion of a hotel chain and a hotel network, and presents the development of the largest hotel chains and networks in the world. Most of Chapter 5 is devoted to a typology of chains and networks based on various criteria and Chapter 7 contains fifteen examples of the location policy of selected international hotel chains and networks.

Chapter 6, entitled “Hotel location factors”, is very geographical in its content. The author discusses the mechanisms of hotel location in tourist and urban areas, paying particular attention to the significance of various factors characteristic of these environments on hotel location. In the second part of this chapter the author presents the principles of planning in areas with a concentration of

cji bazy hotelowej oraz podstawy szczegółowej lokalizacji obiektów hotelowych. Szkoda, że w odniesieniu do tego ostatniego zagadnienia autor nie wykorzystał bogatego dorobku geograficznego (np. fizjografii urbanistycznej) w celu pokazania roli szeroko rozumianego środowiska przyrodniczego w szczegółowej lokalizacji hotelu, stwierdzając, że jest to problem natury technicznej. Jest to na pewno zbyt duże uproszczenie.

Ostatni rozdział pracy zatytułowany został „Geograficzne aspekty rozwoju usług hotelarskich”. Autor stara się w nim pokazać rolę, jaką odgrywa geografia w badaniu usług hotelarskich, a następnie prezentuje różnice przestrzenne w rozmieszczeniu hoteli, wielkości zatrudnienia w sektorze hotelarskim, wykorzystaniu miejsc hotelowych, wyników ekonomicznych oraz struktury geograficznej gości hotelowych. Rozdział ten kończy charakterystyka wybranych, trzech rynków hotelowych: Azji Wschodniej, Ameryki Łacińskiej i Bliskiego Wschodu.

Uważam, że rozdział ten zatytułowany został niefortunnie. Nie można w pracy pt. *Geografia hotelarstwa*, wydzielać jednego rozdziału, w którym akcentuje się aspekty geograficzne usług hotelarskich. Tak zapisany tytuł rozdziału może wzbudzić wątpliwości czytelnika, bowiem sugeruje, iż problematyka siedmiu pierwszych rozdziałów pracy znajduje się poza zainteresowaniem badań geograficznych, co jest oczywiście nieprawdą.

Publikacja posiada bardzo bogatą dokumentację statystyczną, która zestawiona została w 170 tabelach i mniej bogatą kartograficzną (65 rysunków). Spis literatury zamieszczony na końcu pracy obejmuje kilkaset pozycji, w tym wiele obcojęzycznych. Brakuje natomiast spisu tabel i rysunków oraz indeksu nazw geograficznych i indeksu rzeczowego, co bardzo utrudnia praktyczne korzystanie z tej pracy.

Książką A. Kowalczyka geografia polska mocno akcentuje wychodzenie z problematyką badawczą poza tradycyjne rewiry dotychczasowych swoich zainteresowań. Po raz pierwszy wprowadza do obiegu naukowego w Polsce nowe pole badawcze dla geografów, jakim jest hotelarstwo. Praca ta jest usystematyzowanym wykładem tej nowej subdyscypliny geografii, co daje podstawy do jej wprowadzenia do programów zajęć akademickich, ale również inspiruje do przemyśleń. Jak każde nowe dzieło, tak i to nie jest pozbawione obszarów i ujęć dyskusyjnych, co moim zdaniem świadczy na korzyść tej nowatorskiej pracy.

hotels, as well as basic details about hotel location. It is to be regretted that the latter is not supported by the large quantity of existing academic resources (e.g. on urban morphology) in order to show the role of the natural environment in hotel location. Instead the author states that it is a technical problem, which is a great simplification.

The title of the last chapter is “The geographical aspects of hotel service development”. The author tries to show the role of geography in the study of hotel services, and then presents spatial differences in the distribution of hotels, employment in the hotel sector, turnover of rooms, economic consequences and the geographical structure of hotel guests. The chapter concludes with a description of three selected hotel markets: East Asia, Latin America and Middle East.

I believe the chapter has been given an inappropriate title. A book on the geography of the hotel industry should not include a separate chapter which focuses on the geographical aspects of hotel services. A title thus formulated may raise reader's doubts, as it implies that the problems presented in the first seven chapters remain outside geography, which obviously is not true.

The book is supplemented with considerable statistical documentation, presented in 170 tables, as well as cartographically (65 figures). Several hundred references are listed at the end including many foreign titles. There is no list of the tables and figures, or a glossary and index which is a considerable inconvenience while using the book.

Andrzej Kowalczyk's book introduces a new field – the hotel industry – into Polish geography. The book is a well-ordered presentation of this new geographical subdiscipline, making it appropriate for the use during university classes and inspires readers to think. As with any new publication it has controversial aspects which, in my opinion, work to its advantage.

The book is a sign that Polish geography is reaching beyond its traditional areas of interest. *The Geography of the*

Książka *Geografia hotelarstwa* odgrywa podwójną rolę – scala i systematyzuje dotychczasowe zainteresowania geografów problematyką hotelarstwa, co daje podstawę do podejmowania badań naukowych na szerszą skalę, a także pełni funkcję podręcznika akademickiego, umożliwiając wprowadzenie nowego przedmiotu do zajęć dydaktycznych na wyższych uczelniach.

Hotel Industry plays a double role: on the one hand it unifies and systematises geographers' interests in hotel industry problems, a base for further and more extensive study, while on the other it is a textbook for students allowing a new subject to be introduced into the university curriculum.